

פרשת נצבים-ראש השנה – תשובה אמיתית

"מלך חפץ בחיים"

1. נוסח התפילה

זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למוענך אלקים חיים

2. תלמוד בבלי מסכת נדה דף ע עמוד ב

כתוב אחד אומר כי לא אחפז במות המת, וכתוב אחד אומר כי חפז ה' להמיתם! כאן – בעושי תשובה, כאן – בשאין עושי תשובה.

3. דף על הדף נדה דף ע עמוד ב

כותב הגאון ר' אליהו פישר שליט"א בספרו ברכת אליהו: וקשה שהפסוק וכי לא אחפז וכי מיירי ברשעים גמורים שאין עושי תשובה, והקב"ה לא חפץ בהענשתם רק חפצו הוא שישבו בתשובה, והנה הפסוק כי חפץ ה' להמיתם מדובר בבני עלי, והכתוב קורא אותם בני בליעל, ואיתא שם בפסוקים מה היה חטאו אשר ישכבון וכו', והגמ' דשבת נ"ה ע"ב - כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה וכו' מתוך ששהו קיניהן וכו', אי"כ לא מיירי ברשעים כה גרועים, ואעפ"כ כתבו כי חפץ ה' להמיתם. ונראה שזו עצמה התשובה על השאלה, דרשע גמור בהיותו יודע שהוא רשע, אין חפץ ה' במיתתו, כי יש תקוה לאחריתו, כי הניצוץ שבקרבו ימאס בחיים משוקצים כאלו, ויתעורר לשוב. משא"כ באותם שאורח חייהם בדרך כלל הוא בדרך התורה והמצוות, אלא שהוא לקוי בטעות רוח ומתעצל במלאכת שמים, אדם כזה אינו מכיר בחסרונו, וכלל לא ידע שעליו לשוב בתשובה, ואין תקוה שיטיב דרכו אי פעם, וזה כוונת הגמ' שאין עושים תשובה.

4. ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער א

ותאות הצדיקים מן ההצלחות להפק רצון מהשם ושיחפז בהם. ורצונו - החיים הקיימים והאמתיים והאור הגדול הכולל כל הנעימות, כענין שנאמר (תהלים ל, ו): חיים ברצונו

5. שפתי חיים מועדים א עמוד ב

אימתי ה"חיים" הינם חיים אמתיים, כאשר אנו ממלאים אותם בעשיית רצונו יתברך, ואז השי"ת מרוצה מהם ורוצה בהם... אין לנו כל רצון אחר מלבד הרצון שתרצה בנו. ורק חיים שאתה רוצה בהם, בכאלה חיים אנו רוצים. זוהי בקשתנו "זכרנו לחיים" כאלו שאתה מלכנו חפץ בהם "מלך חפץ בחיים".

קלה שבקלות וקשה שבקשות

6. הושע פרק יד פסוק ב

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקֶיךָ כִּי כְשִׁלְתָּ בְעֶזְרְךָ:

7. תלמוד בבלי מסכת יומא דף פו עמוד א

אמר רבי לוי: גדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד, שנאמר שובה ישראל עד ה' אלקיך.

8. רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ב

ומה היא התשובה הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשה עוד שנאמר יעזוב רשע דרכו וגו', וכן יתנחם על שעבר שנאמר כי אחרי שובי נחמתי, ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם...

9. דף על הדף יומא דף פו עמוד א

והנה בלב שמחה מרמו בפסוק הנ"ל: ושבתי עד ה"א וגו' לדברי הרמב"ם דתשובה צריכה להיות במצב שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם ע"ש. והיינו לשון עדות, וזה מש"כ כאן: ושבתי עד ה"א וגו' לשון עדות ע"כ.

10. שפתי חיים מועדים א עמוד ב

וצריך להבין למה תובעים מהחוטא מיד עוד קודם שהחל לשוב, את התביעה להגיע אל שיא השלמות "עד ה' אלוך - כסא הכבוד", שהתשובה תמצא את חלקה האמיתי בבנין כסא כבוד שמים? הרי תביעה זו לכאורה אפשרית רק אחרי שהתחילו את עבודת התשובה, כשנמצאים כבר בשלבי העליה, אזי התביעה היא להמשיך הלאה עד שיא השלמות - כסא הכבוד.

11. דברים פרק ל, יב-יד

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא תפלאה הוא ממך ולא רזוקה הוא: (ב) לא בשמים הוא...: (ג) ולא מעבר לים הוא... (יד) כי קרוב אליך הדבר מאד בפיה ובלבבך לעשתו:

12. רמב"ן דברים פרק ל

וטעם כי המצוה הזאת... אבל "המצוה הזאת" על התשובה הנזכרת... והטעם, לאמר כי אם יהיה נדחך בקצה השמים ואתה ביד העמים תוכל לשוב אל ה' ולעשות ככל אשר אנכי מצוה היום, כי אין הדבר נפלא ורחוק ממך אבל קרוב אליך מאד לעשותו בכל עת ובכל מקום:

13. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מט עמוד ב

על מנת שאני צדיק, אפילו רשע גמור - מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו

14. שיחות מוסר מאמר קב

נראה מן הכתובים כי התשובה דבר קל הוא מאד, וכמבואר בהמשך הכתוב "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיה ובלבבך לעשותו", מ"מ לנו נראה הדבר לאידך גיסא, שיש קושי עצום בתשובה, ומי הוא אשר זוכה לשוב בתשובה....

15. אורות התשובה הקדמה

זה כמה אני נלחם מלחמה פנימית ורוח חזקה דוחפת אותו לדבר על דבר התשובה, וכל רעיונותי רק בה הם מרוכזים. התשובה היא תופסת את החלק היותר גדול בתורה ובחיים, עליה בנויות כל התקוות האישיות והציבוריות, היא מצות ה' שהיא מצד אחד קלה שבקלות, שהרי הרהור תשובה הוא כבר תשובה, ומצד אחד הרי היא קשה שבקשות, שלא יצאה עדין אל הפועל במלואה בעולם ובחיים.

שיאיות גדולות

16. שפתי חיים מועדים א עמוד פו

יסוד התשובה והצלחתה היא רק כאשר יש שאיפה גדולה בתחילת הדרך, להתחדשות והתקרבות אל ה', להגיע לשיא פסגת השלימות ובכח שאיפה זו אפשר להתחיל את דרך התשובה, וללא שאיפה זו הרי עבודת התשובה לא תצליח! וככל שהשאיפה נשגבה וחזקה באותה מידה יצליח להגיע לשלימות התשובה - להגשמת שאיפתו. מצד אחד רוצה האדם לעשות תשובה בכל כוחו... ומאידך פעמים רבות נופלת בחלקו אכזבה...הסיבה שאיננו מצליח...משום שמתחילת דרכו חסרה לו השאיפה להגיע אל שיא השלימות, הוא משלה את עצמו בהישגים של שינוי מעשים לשנות איזה קלקולים ומסתפק בדרגה זו של "בעל תשובה"...עבודת התשובה אפשרית רק אם מתחילת הדרך תהא שאיפתו לשינוי ערכים, להגיע אל שיא השלימות, ולא להסתפק בשינוי מעשים בלבד. רבי יודל מנוברדוק זצ"ל המשיל זאת לאדם הנוסע ברכבת הנוסעת בכיוון הפוך למטרתו, וכשמעירים לו שהוא צריך לשנות את כיוון הרכבת, הוא מיסב את פניו ויושב בספסל ההפוך שממולו, כשפניו מכוונים אל מקום חפצו.... גם המסתפק בעבודת התשובה רק בשינוי מעשים לא יגיע לעולם אל הכיוון הנכון. ראשית צריך לצאת מהרכבת, לשנות את כיוון הערכים מתוך שאיפה נשגבה להגיע אל השלימות האמתית.

17. דברים פרק כא, יח-כא

(יז) כי יהיה לאיש בן סורר ובמורה איננו שומע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם: ... (כ) ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ובמורה איננו שומע בקולנו זולל וסבא: (כא) ורָמְמוּהוּ כָּל אַנְשֵׁי עִירוֹ בְּאֲבָנִים וּמֹת וּבְעֶרְתָּ הָרַע מִקִּרְבָּךְ וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וִירְאוּ: ס

והנה יש עליו שני עונשין, האחד שהוא מקלה אביו ואמו וממרה בהם, והשני שהוא זולל וסובא עובר על מה שנצטוונו (ויקרא י"ב) **קדושים תהיו**. ונאמר עוד (לעיל י"ג) **ואותו תעבודו ובו תדבקו**, כאשר פירשתי (לעיל י"ג) שנצטוונו לדעת השם בכל דרכינו, וזולל וסובא לא ידע דרך ה'

19. שפתי חיים שם עמוד פח

עולה התמיהה האם על מדרגות גבוהות ונשגבות בעבודת ה' תובעים נער בן י"ג שנה? ... "בן סורר ומורה נידון על שם סופר", התביעה האיומה עליו לא על שאיננו אוהו במדרגות הנפלאות של "קדשים תהיו" "אותו תעבודו ובו תדבקו", שהם באמת מדרגות נשגבות ... התביעה היא על שאין לו את השאיפה והכיוון למדרגות אלו ... "בן סורר ומורה לא היה ולא עתיד להיות ולמה ניתב דרוש וקבל שכר" – הדרוש הוא היסוד שלמדנו מפרשה זו שעבודת התשובה היא בעיקרה שינוי השאיפה! לא להסתפק בשינוי מעשים בלבד, אלא שתחילת דרך התשובה תהיה מבוססת על שאיפה אל הכיוון והמטרה האמיתית – לשינוי ערכים. בחור הנכנס ליישיבה ומגביל מלכתחילה את מטרותיו – הרי הוא קוטל לחלוטין סיכויי הצלחתו! ואף למה שהוא שואף לא יגיע. בכל מעלה רוחנית צריכה להיות כבר בתחילת הדרך השאיפה להגיע לשיא השלמות, ורק אחר שאיפה זו אפשר להתחיל בשלב המעשי.

20. התועדות ר' שבתאי סלביצקי עמוד 48

התורה משרטטת לנו שתי דרכים של השפעה עצמית: נדר ונזירות. התורה מגדירה שיש לאדם כח לאסור על עצמו דברים בנדר ואדם גם יכול לנדור נזירות. לכאורה, יכול אדם לנדור שלא ישתה יין, לא יסתפר ולא ייטמא וממילא הוא יהיה נזיר, ומדוע הנזירות היא מצווה נפרדת? העניין הוא שנדר לא משנה את מהותו של האדם אלא מציב גדר בינו ובין הנפילה שלו, ואילו הנזירות איננה מתעסקת בפרט זה או אחר, אלא הופכת את האדם לקדוש ומרימה אותו לגבהים אחרים ... הנדר עושה סייג ברור וחוצץ בינו ובין הדבר שמשפיע עליו לרעה, אבל אני נשאר עם אותו היצר הרע, אותו אגו ואתו רדיפת כבוד. על הנזיר נאמר, לעומת זאת, "קדוש יהיה לה" ... הנזיר לא מדבר על הנפש הבהמית אלא על הנפש האלוקית שלו ... אדם יכול לחיות מאה עשרים שנה בלי לדעת שיש לו נפש אלוקית, הוא חי בשקר, הוא חושב שהוא מישוהו אחר, עד שפתאום נופל לו האסימון: רגע רגע אני לא יודע מי אני באמת...

להסיר את המכשולים בדרך

21. דברים פרק כ"ט פסוק ט

אַתֶּם וְצִבְיֹתֵיכֶם הַיּוֹם כְּלָכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רְאִישֵׁיכֶם וְצִבְיֹתֵיכֶם וְקִנְיֵיכֶם וְשִׁטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְיִשְׂרָאֵל: ... (יא) לְעִבְרָךְ בְּבְרִית ה' אֱלֹהֵיךָ וּבְאֲלֹתָי אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֵיךָ כָּרַת לְעִבְרָךְ הַיּוֹם: ... (יג) וְלֹא אֲתָכֶם לְבְדִכֶם אֲנֹכִי כָּרַת אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת הָאֲלֹתָ הַזֹּאת: (יד) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנֹו פֹה לְעַמּוֹ עַמֵּד הַיּוֹם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֶת אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה לְעַמּוֹ הַיּוֹם: (טו) כִּי אֲתֶם יְדַעְתֶּם אֶת אֲשֶׁר יִשְׁכְּנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְאֶת אֲשֶׁר עֲבָרְנוּ בְּהַרְבֵּי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עֲבָרְתֶם: רש"י

(טו) כי אתם ידעתם וגו' ותכלאו את שקוליהם – לפי שקוליהם האומות עובדי עבודה זרה ושמאל השלל לב אחד מכס אותם ללכת אחריהם פן יש ככס וגו' (פסוק יז) לפיכך אני לריך להשזיעכם:

22. דעת תורה דברים ב עמוד סז

הנה טיב כריתות ברית זה, אחרי עברם כבר בברית עיבל, וברית הר חורב, כנראה כי איננו על ענין קיום התורה והמצוות כמו ביתר כריתות הברית, אלא זהו ביחוד על ענין ההרהורים ... לא על המעשים הנה ענין הברית, אלא על שרש רשע אשר בקירבכם המפרה ומרבה, רצה לומר כמו גרגיר הזרוע בקרקע הצומח מאליו, ורצה לומר כי אמנם שומר הוא ומקיים כל התורה והמצוות, אך הזרע אשר בקרבו האי-טוב הוא המפרה ומרבה רשע, ועל זה הוא אשר באה הכריתות ברית הזאת...

יתעורר האדם מזה להתעשת על איזה פרכוס שהוא הבא אליו למשל מקריאת ספר חיצון. כמה מלחמות צריך האדם לערוך על הצלת נפשו מפרכוס זה לחוד. על פרכוס לבד כבר דפקה רבקה אמנו על פתחם של שם ועבר ...

23. התועדות ר' שבתאי סלביצקי עמוד 49

ר' מנדל פוטרפס סיפר פעם על איכר שגר בכפר נידח, והיה צריך להגיע למוסקבה לאיזה עסק. הוא היה אדם כל כך פשוט עד שהתכוון לרכוב על סוס עד מוסקבה. אמרו לו שזה ייקח לו חודשים, ובמקום זה עדיף שייסע ברכבת, אבל האיכר הזה מעולם לא ראה רכבת. הסבירו לו מהי המכונה הזאת ושיש בה קרונות מפוארים ופשוטים, והוא החליט להתפנק ולקנות כרטיס למחלקה ראשונה. הוא עומד על הרציף ומחכה לרכבת, אבל לא יודע מה עושים ולמה לצפות. עומדים לידו שלושה אנשים והוא מחליט להתנהג כמותם, הוא רק לא יודע ששלושתם עולים ללא כרטיס... הרכבת מגיעה והם עולים למחלקה שלישית. היה להם מן הסכס, שאחד עומד בפתח הקרון ומתריע כשמבקר הכרטיסים מגיע. עוברים כמה רגעים והשומר וחבריו מזנקים מתחת לספסלים, והאיכר אחריהם. ושם- לכלוך, אבק וקורי כביש. הוא חושב שככה נוסעים ברכבת, הדבר חזר על עצמו בכל תחנה עד שפעם אחת אחד מהם לא הסתתר טוב, הרגל שלו בלטה החוצה. המבקר תפס את כולם, ודרש לראות כרטיס. כשהמבקר הגיע לאיכר שלנו, הוא הוציא את הכרטיס מהכיס, כרטיס למחלקה ראשונה ... המבקר ההמום שאל אותו: "אם יש לך כרטיס למחלקה ראשונה, למה אתה נוסע במחלקה שלישית ועוד מתחת לספסל?". ר' מנדל סיים את הסיפור ואמר: "אנשים חיים את כל החיים במחלקה שלישית עם קורי עכביש, למרות שיש להם כרטיס למחלקה ראשונה".

24. אורות הקודש חלק ג המוסר האלוקי פיסקה א

מלאים אנו רגש מוסר, כמהים אנו לחיות חיים חיי טוהר, דמיונו מלהיב את חשק לבבנו לצייר היותר נשגב והיותר נאה, היותר טהור והיותר נאצל, החפץ הפנימי שלנו חושק שיהיה רצוננו הקבוע טהור וקדוש, שתהיה כל מגמת חיינו ברורה ומכוונת להאידיאל היותר נשגב בחיים. וכל אלו התשוקות אינן מתגשמות כי אם על ידי מסירותנו הפנימית והחיצונה אל אור ד', אל המוסר האלקי, המתגלה בתורה, במסורת, בשכל, וביושר

25. משנת רבי אהרן חלק ב עמוד קפה

ר"ה יסודו מלכיות: שתמליכוני עליכם, "זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון", וגדרו הוא: התחדשות במציאות – כאדם חדש, ואינו נמשך להעבר ... בר"ה ... נתן הקב"ה לאדם כח של התחדשות והוא בבחינת אדם חדש – כאלו היום נברא ומקבל מלכותו יתברך, ובוזה נקל יותר להתחיל ההנהגה לפי רצון הבורא... התחדשות דר"ה שבה מונח עזיבת העבר – היא התחדשות של תשובה, ואף כי עדין חסר בה הוידוי – שהוא מעיקרי התשובה, אך כבר כתב המב"ט כי בתשובה כל חלק ממנה מהני בפני עצמו, ואפילו דברים שאינם מעיקרי התשובה ממש – אלא שמביאים לתשובה, והרי העזיבה היא החלק העיקרי והחשוב בתשובה.

התקדמות הדרגתית

26. והגדת ראש השנה עמוד 393

יש להבין מדוע נאמר "שובה ישראל עד ה' אלוקיך". והלא ידועה המחלוקת האם "עד" ועד בכלל, או "עד" ולא עד בכלל. מדוע לא נאמר: "אל ה' אלוקיך" ... ומפתיעים דברי הרבי שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל, שאכן לכך הכונה: "עד ולא עד בכלל!" לאמור: אל תנסו להגיע מיד אל הפסגה, לשלמות מוחלטת ולדבקות מוחלטת! "הציבי לך ציונים שתי לבך למסילה". יש לאבחן את הדרך, לדעת מה המסילה, ואז להציב ציונים, תמרוצים, תחנות בינים... "כי כשלת בעונך", שהרי גם למצבך הירוד לא הגעת בקפיצה אחת, אלא בהתדרדרות איטית...

בדרך כלל הנטייה של האדם להתבונן על איחורים לתפילה כבעיה טכנית שהפתרון לבעיה גם הוא פתרון טכני, עד היום קמתי 5 דק' לפני התפילה ומהיום אקום 15' דקות לפני התפילה, אך יש התבוננות אחרת שהאדם שואל את עצמו למה הוא קם רק 5 דק' לפני הזמן, בשאלה "למה" האדם מבין שיש כאן בעיה מהותית, אולי זלזול בערך התפילה בפרט ובתפילה במניין בכלל, אולי הבעיה היא מידת עצלנות, אולי הבעיה שהאדם בכלל לא מחובר באמת לריבונו של עולם ועוד אלף ואחת סיבות. כאשר אדם מתבונן במהות התיקון יהיה שורשי יותר ולכן יש גם סיכוי שהוא יחזיק מעמד, לעומת זאת כאשר התיקון הוא שטחי הוא אולי יחזיק מעמד בעשרת ימי תשובה אבל לא מעבר לכך. רבנו יונה בספרו 'שערי תשובה' כתב שתאוות הצדיקים היא שה' יחפוץ בהם. כדי להגיע למדרגה שה' חפץ בנו אנו צריכים להתבונן על המהות שלנו, אנו צריכים לשאוף לשכלל את החיים שלנו לא רק בפן המעשי אלא בעיקר בפן המהותי. אדם יכול לקיים מצוות אבל חייו הם לא על פי רצון ה', וכפי שכותב 'השפתי חיים' שהחיים האמתיים הם רק כאשר אנו ממלאים אותם בעשיית רצונו יתברך. בבקשה, "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים" אנו לא מבקשים סתם אריכות ימים, אלא אנו מבקשים שהחיים שלנו יהיו מלאי תוכן, תוכן כזה שמלך מלכי המלכים חפץ בו.

קלה שבקלות וקשה שבקשות

6-9 - הנביא הושע אומר: "שובה ישראל עד ה' אלוקיך כי כשלת בעוונך". מכאן למד רבי לוי שגדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד. על איזה תשובה מדבר ר' לוי, האם כל הרהור תשובה מגיע עד כסא הכבוד? מדברי הרמב"ם משמע שתשובה אינה סתם הרהור. תשובה אמיתית היא תשובה כזו שהחוטא יעזוב את החטא ממחשבתו ויגמור בלבו שלא יעשה עוד עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם! ובלב שמחה מצא רמז לדברי הרמב"ם מהפסוק בהושע שנאמר "עד ה' אלוקיך" ועד הוא מלשון עד, כלומר שהקב"ה יעיד על האדם שתשובתו אמיתית ומוחלטת.

10-14 - תמה הרב פינדרדר בספרו 'שפתי חיים' מדוע תובעים מהחוטא להגיע לשיא השלמות, עד כסא הכבוד, הרי תביעה זו אפשרית רק אחרי שהתחילו את עבודת התשובה כשנמצאים כבר בשלבי העליה, אזי התביעה היא להמשיך הלאה עד שיא השלמות, אבל בתחילת הדרך התביעה מהאדם להשתנות מן הקצה אל הקצה בבת אחת רק תחליש אותו, תביא אותו לייאוש ותגרום לכך שהאדם ימשיך בדרכו הרעה. הקושיא הולכת ומתעצמת כשאנו מתבוננים בפרשתנו בפסוקים הבאים: "כי המצוה הזאת לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא, לא בשמים היא וגם לא מעבר לים, אלא קרוב אליך הדבר מאד בפך ובלבבך לעשותו. ומבאר הרמב"ן שבפסוקים אלו מצווה אותנו התורה על מצוות התשובה והתורה דואגת להדגיש שנראה עד כמה התשובה היא דבר קל וקרוב אלינו. עד כדי כך שבגמרא מבואר שאם בא רשע לקדש אשה ואומר לה: "הרי את מקודשת לי על מנת שאני צדיק גמור- מקודשת שמא הרהר תשובה" והדברים מבהילים, מדובר באדם רשע, האם בגלל משפט אחד שאמר אנו כבר תולים שהרהר תשובה ונהפך לאדם אחר, הרי ראינו שתשובה אמיתית היא תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, תשובה שיודע תעלומות יעיד עליו שלעולם לא יחזור לחטאו, ואם כן איך אפשר לומר שהיא מקודשת? אלא ודאי שהתשובה היא דבר קל כפי שמובא בפרשתנו. וממקורות אלו תמה ר' חיים שמצד אחד מפשט הפסוקים אנו למדים שהתשובה היא דבר קל מאד ומאידיך יש מקורות המלמדים על הקושי העצום שיש בתהליך התשובה ועלינו ליישב את הדברים.

סיכום - פרשת נצבים-ראש השנה - תשובה אמיתית

"מלך חפץ חיים"

1-2 - בתפילות הימים הנוראים אנו מבקשים "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים". אפשר להסביר הסבר פשוט שאנו מבקשים שהקב"ה יזכור אותנו ויכתוב אותנו בספר החיים בלי שום התניה כמו שנאמר "כי לא אחפוץ במות המת", אולם מדברי חז"ל מבואר לא כך. בגמרא נידה הביאו שני פסוקים הנראים סותרים זה את זה, כתוב אחד אומר "כי לא אחפוץ במות המת" וכתוב אחד אומר "כי חפץ ה' להמיתם". מתרצת הגמרא כאן בעושים תשובה וכאן בשאין עושים תשובה. מדברים אלו אנו למדים שיש חיים שהמלך חפץ בהם ויש חיים שהמלך אינו חפץ בהם. בשיעור זה ננסה נברר מהם חיים שה' חפץ בהם וכיצד ניתן לחיות חיים כאלו.

3-5 היה אפשר לומר על פי פשט הגמרא שמי שעושה תשובה הקב"ה חפץ בחיים שלו, לעומת מי שלא עושה תשובה שאין הקב"ה חפץ בחיים שלו. אך אי אפשר לומר כך שהרי הפסוק "כי לא אחפוץ במות המת" מדבר על רשעים גמורים, אם כן קשה מי הם האנשים עליהם נאמר "חפץ ה' להמיתם". פסוק זה נאמר על בני עלי והכתוב מכנה אותם "בני בליעל". בפסוקים מבואר שבני עלי חטאו בכך ששכבו עם הנשים שבאו להביא קרבנות - "אשר ישכבון את הנשים הצבאות פתח אהל מועד". אולם חז"ל אומרים ש"כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה" ומה שנאמר בכתוב "אשר ישכבון", אין הכוונה שבאמת כך עשו, אלא מתוך שעיבדו אותם בבית המקדש ומנעו אותן מבעליהן מעלה עליהם הכתוב כאלו שכבסו. נמצא שבני עלי לא היו רשעים גמורים. תמה ר' אליהו פירש בספרו ברכת אליהו, אם כן כיצד יתכן שעל רשעים גמורים נאמר "כי לא אחפוץ במות המת ואילו על בני עלי שלא היו רשעים גמורים נאמר "חפץ ה' להמיתם"? ומתרץ שהקושיא היא התשובה. רשע גמור יודע שהוא רשע גמור ומשום כך אין ה' חפץ להמיתו שהרי יש תקוה לאחריתו, כי יבוא יום והניצוץ שבקרב ימאס בחיים משוקצים, מה שאין כן באותם שאורח חייהם בדרך כלל הוא בדרך התורה והמצוות, אלא שהוא לקוי בגסות רוח ומתעצל במלאכת שמים, אדם כזה אינו מכיר בחסרונו וכלל לא יודע שעליו לשוב בתשובה ואין תקוה שאי פעם יטיב את דרכו, עליהם אומרת הגמרא שה' חפץ להמיתם משום "שאינו עושים תשובה". ננסה להעמיק בדברים עוד יותר. רשע מודע לכך שהוא הולך בדרך לא טובה וכדי לחזור בתשובה עליו לשנות לא רק את מעשיו אלא את כל שאיפותיו, עליו לשנות את דרכו מן הקצה לקצה. לעומת זאת אדם שומר תורה ומצוות פעמים רבות כל עיסוק התשובה שלו הוא רק בפן המעשי ולא בפן המהותי. במהות ברור לו שהוא בסדר וכל מה שנוטר לו זה להתחזק בפן המעשי. לדוגמא אדם שלא מתפלל כלל ומחליט להתחיל להתפלל יש כאן שינוי מהותי. לעומת זאת אדם שמתפלל, אבל מגיע באיחור לבית הכנסת, ההחלטה לקום יותר מוקדם היא מעשית ולא מהותית וכפי שנראה בהמשך היא גם לא תצליח. ננסה לחדד את הדברים יותר.

הרבה אנשים לא מוכנים ללכת על כל הקופה, הם מוכנים להשתדל יותר, להתאמץ יוצר, אבל לעשות שינוי מהותי זה כבר לא בא בחשבון, והתוצאה בדרך כלל תהיה שגם אם באופן זמני היה שינוי מסוים בסופו של דבר לאחר שנה הם יעמדו באותה נקודה בה הם עמדו בשנה שעברה וחוזר חלילה. רבי יז'ל מנוברדוק זצ"ל המשיל זאת לאדם הנוסע ברכבת הנוסעת בכיוון הפוך למטרתו, וכשמעירים לו שהוא צריך לשנות את כיוון הרכבת, הוא מיסב את פניו ויושב בספסל ההפוך שממולו, כשפניו מכוונים אל מקום חפצו גם המסתפק בעבודת התשובה רק בשינוי מעשים לא יגיע לעולם אל הכיוון הנכון. ראשית צריך לצאת מהרכבת, לשנות את כיוון הערכים מתוך שאיפה נשגבה להגיע אל השלימות האמתית.

17-19 – נשאל את עצמנו: "האם כל אחד צריך לשאוף כל כך גבוה? האם אין משהו באמצע? כולם צריכים להיות כאלה צדיקים? במילה אחת התשובה היא: "כן"! הנביא הושע אומר לכולנו "שובה ישראל עד ה' אלוקיך". אבל נביא עוד ראה נפלאה לכך שזו התביעה מאתנו.

התורה מצווה אותנו: "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה איננו שומע הקול אביו ובקול אמו... זולל וסובא ורגמוהו כל אנשי עירו באבנים ומת". הרמב"ן מבאר שלבן סורר ומורה יש שני קלקולים שמחמתם עונשו חמור כל כך. 1. מקלה אביו ואמו וממרה בהם. 2. זולל וסובא ובכך הוא עובר על הציווי "קדושים תהיו" ועל הציווי "אותו תעבדו ובו תדבקון".

כפי שהרמב"ן מפרש, משמעותה של מצוות "קדושים תהיו" היא "קדש עצמך במותר לך". שואל בעל 'השפתי חיים' וכי על כך נתבע ילד בן י"ג שנה?! הרי גם לאחר י"ג שנים כמעט ואין מי שמצליח להגיע למדרגה הזו. אלא שוודאי בן סורר ומורה לא נתבע על כך שהוא לא קיים את הציווי "קדושים תהיו" ו"אותו תעבדון ובו תדבקון" שאלו מדרגות נשגבות, התביעה היא על כך שאין לו את השאיפה והכיוון למדרגות האלו!!

הדברים מבהילים, אבל זו המשמעות של "מלך חפץ בחיים", ה' חפץ שנחיה חיים של שלמות, חיים של דבקות, חיים שיש אהבת תורה ויראת שמים ותוסיפו את כל ברכת החודש...

יש כאן חידוש עצום בתהליך התשובה. בלי שאיפות גבוהות, בלי מוכנות לשינוי הערכים, לא נגיע רחוק!

כל מוסד שרוצה להצליח בונה חזון. מי שהשתתף פעם בבניית חזון יודע שיש כלל חשוב – כשבונים חזון עפים גבוה! תמיד המנחה אומר: "אתם לא מבינים, תעצמו את העיניים ותחשבו על הדברים הכי לא הגיוניים". למה? כי מי שמעמיד חזון נמוך, בדוק ומנוסה שהוא לא יגיע לאף מקום! כך בדיוק הם הדברים בעבודת ה' בכלל ובמצוות התשובה בפרט. משום מה בעיני העולם הזה אנשים מוכנים לעוף גבוה אבל כשזה מגיע לעניינים רוחניים פתאום יודעים להסתפק במועט... כמו בחומר כן הדברים ברוח, צריך לעצום עיניים, לעוף גבוה ולשאוף עד כסא הכבוד ולאחר השאיפה אפשר להתחיל ליישם את הדברים בצורה איטית ומדודה.

כמו שבבניית חזון של יישוב/מוסד/זוגיות וכו' ידוע לכולם שלאחר החזון הגבוה, כשבאים ליישם את הדברים בשטח, מניחים את החזון באחד התאים במוח ומתחילים להתקדם לאט לאט בצורה מתוכננת ומחושבת, כך בדיוק גם בעבודת ה'. אף אחד לא מצפה שהשאיפה הגדולה תתורגם באופן מידי, להפך אם היא תתורגם באופן מידי זה רק יזיק, לכולם ברור שההתקדמות תהיה מדודה, אבל תמיד שואפים להתקדמות עד שלאט לאט רואים שהיעד נכבש והשאיפה מקבלת ביטוי מעשי.

15 - הרב קוק זצ"ל בהקדמתו לאורות התשובה עומד על שתי הבחינות של התשובה ואומר שמצד אחד מצוות התשובה היא קלה שבקלות שהרי הרהור תשובה הוא כבר תשובה, ומצד אחד היא קשה שבקשות שהרי סוף סוף עדין לא יצאה אל הפועל במלואה בעולם החיים.

שאיפות גדולות התקדמות מדודה

לפי שאנו באים לבאר את הדברים נקדים הקדמה קצרצרה. בתהליך התשובה יש שני חלקים עיקריים – שאיפות ומעשים. השאיפות שייכות לשלב הרעיוני, הרוחני והמעשים שייכים לשלב היישומי. שני שלבים אלו מוכרחים בתהליך התשובה והם גם מאד ניגודיים. בעוד שהשאיפות צריכות להיות גבוהות מאד, המעשים צריכים להיות מאד מדודים ומחושבים. בשלב ראשון נבוא לבאר את החלק של השאיפות ובסוף ניגע גם בשלב המעשים.

16 – בעל 'השפתי חיים' מבאר שכל הצלחת התשובה תלויה בשלב הראשון בשלב השאיפות וככל שהשאיפות יהיו גדולות יותר באותה מידה יצליח האדם להגיע לשלמות התשובה - תשובה שמגעת עד כסא הכבוד. הסיבה לכך שאדם רוצה לעשות תשובה וכל פעם מוצא את עצמו שעל אף רצונו החזק הוא חוזר לסורו נעוצה בכך שהוא מדלג על שלב השאיפות לשלמות. האדם משלה את עצמו שבשינוי המעשים בלבד הוא כבר יהיה בעל תשובה, אבל מהר מאד הוא יגלה שלשינוי מעשי בלבד אין ערך כשלא קדם לו שלב של שאיפות גדולות. שלב השאיפות הוא שלב בו האדם מוכן לעשות שינויים בערכים שלו, שינויים במהות שלו. פעמים רבות אנשים מוכנים לנסות לתקן קלקולים, אבל הם אינם מוכנים לשנות את אורח חייהם. לדוגמא, אדם שאוהב לצפות במשחקי כדורגל מוכן בראש השנה לומר לעצמו שכשהמשחק יתנגש עם תפילה במניין הוא ילך לתפילה, אבל הוא אינו מוכן לקבל על עצמו לשנות את האורח חיים וכלל לא לצפות במשחקים. גם כשנאמר לו שכרגע מדובר רק בשאיפה ולמעשה אנחנו לא מצפים שהשינוי יבוא בבת אחת, עדין הוא לא יהיה מסוגל לחשוב על מציאות בה הוא כלל לא צופה במשחקי כדורגל. התוצאה תהיה שבסופו של דבר גם אם פעם פעמים הוא הלך לתפילה בפעם השלישית הוא כבר יחזור לסורו, מדוע? משום שלא היה לו רצון לשינוי מהותי אלא רצון לשינוי מעשי בלבד.

נביא דוגמא נוספת – אחת הבעיות הגדולות במגזר הנשי היא הצניעות. בחורה עומדת בראש השנה ומקבלת על עצמה שאם היא תראה בגד יפה, היא לא תתפתה לקנות אותו עד שהיא תבדוק אם הבגד מסתדר פחות או יותר עם הגדרים ההלכתיים. אם נבוא אל הבחורה הזו ונאמר לה: "אולי תשאפי לגבוה, תשאפי להיות צנועה וחסודה, צניעות כזו שאין עליה שום ספיקות, חולצה סגורה, שרוולים ארוכים שמכסות כמעט את כל היד וחצאית שמגיעה עד הקרסול". פעמים רבות התשובה תהיה: "הגזמת, יש גבול לכל תעלול, אתה לא רואה מה קורה בחוץ...?". ואז מגיע ראש השנה, הבחורה מקבלת על עצמה שינוי מעשי ולא מהותי ולאחר ראש השנה בגד אחת שניים היא התגבר ובשלישי היא כבר לא מסוגלת, למה? כי היה חסר לה שאיפה לגדלות.

כשהושע הנביא אומר "שובה ישראל עד ה' אלוקיך.. כוונתו לומר תשאף רחוק, תשאף להיות עובד ה' אמת, אל תפחד מלהיות דוס טרור (סלנג מצוי בעולם הישיבות), נכון זה ידרוש ממך לוותר אבל תרוויח עונג אמת, העונג של הדבקות בו יתברך.

אדם גדל בתוך חברה, בחברה יש דברים טובים ויש דברים שאינם טובים, עצם ההמצאות ליד אנשים מסגנונות שונים מביאה את האדם להיחשף לדברים טובים ולדברים שאינם טובים ומחובתו של האדם להפנים את הדברים הטובים ולסגנן את הדברים שאינם טובים – זו כריתת הברית של "אתם נצבים היום!" להתנתק מהדברים הלא טובים שנספגו בנו בהיותנו בקרבת הגויים. גם היום לצערנו אנו רואים ושומעים דברים שלא רק שהם לא שייכים למסורות היהודית אלא הם מפריעים במסלול של השאיפות גדולות. כדי להיות במדרגת "קדשים תהיו" ובמדרגת "ובו תדבקון" עלינו להתנתק מההשפעות הזרות האלו. אי אפשר להעריך שחקני כדורגל ושחקני כדורסל וגם להיות עובד ה' אמתי, אי אפשר לשקוע בתרבות של סרטים ולהיות עובד ה' אמתי, אי אפשר לחיות בחברה מעורבת ולהיות עובד ה' אמתי. כדי להיות עובד ה' אמתי צריך לשאוף להיות מסור למסורת של אבותינו הקדשים. יש נסיונות מכל מיני זרמים להציב דרך חדשה, דרך של גם וגם, לצערי הם מצליחים לתפוס ברשתם הרבה יהודים תמימים, אבל בסופו של התהליך הם יכחדו ויאכלו את עצמם, אבל עד אז על כל אחד ואחד לעמוד על המשמר ולומר לעצמו אני לא חלק מזה, אני שואף להתנתק מזה. ההתנתקות מהזוהמה לא תבוא בבת אחת, התהליך הוא קשה אבל השאיפה חייבת להיות שאיפה גבוהה שהמשמעות שלה לא להיות קשור לכל התרבות הזו. ר' שבתאי מביא סיפור נפלא שלא נביא אותו בסיכום רק נכתוב את המסקנה: "אנשים חיים את כל החיים במחלקה שלישית עם קורי עכביש, למרות שיש להם כרטיס למחלקה ראשונה". בעולם שלנו יש הרבה דברים שכלפי חוץ הם נראים נעימים ונחמדים, אבל האמת שהם קורי עכביש, רפש וצואה. כל מי שנכנס בצורה אמיתית לעולם של קודש מרגיש זאת לאחר זמן לא רב. העונג האמתי לא נמצא בתרבויות הזרות אלא נמצא קרוב אלינו – "כי קרוב אליך הדבר מאד!", הוא נמצא ממש בתוכנו וכל שעלינו לעשות זה לגלות אותו. הגילוי יבוא על ידי שאיפות גדולות, הגילוי יבוא כשנרצה להשתנות, כשנרצה באמת להיות גדולים, כשלא נפחד להתנתק מהדברים שהתרגלנו אליהם, רק לאחר שנסיר את המזיקים האלו במחשבה, כלומר שלא נרצה שהם יהיו חלק מאתנו, גם אם בפן המעשי התהליך יהיה ארוך, בסופו של דבר ההתרוממות בא תבוא! הרב קוק צ"ל כותב שבתוך כל אחד מאתנו יש כמיהה לחיות חיי טוהר, החשק הפנימי שלנו חושק שיהיה רצוננו הקבוע טוהר וקדוש, אך כל זה יכול להתגשם רק על ידי מסירותנו הפנימית והחיצונית אל אור ה'. אסור לנו לפחד מלשאוף גבוה, זה קיים בתוכנו ממש, כל שעלינו לעשות זה לשאוף להסיר את הדברים הזרים שמכסים את התשוקה הפנימית ולתת לתשוקה לפרוץ החוצה.

25 – מתוך הדברים שראינו ולמדנו אנו יכולים להבין מהי העבודה בר"ה. ידוע שר"ה יסודו מלכויות – "כדי שתמליכוני עליכם". אנו ממליכים את ה' בכך שאנו מתקנים את מעשינו ומקדשים שם שמים. מקובל לחשוב שתיקון המעשים הוא פרקטי, כלומר בשנה שעברה עשיתי עבירות והשנה לא אעשה עבירות. אך היום למדנו שלא כך מתקנים את המעשים ולא כך ממליכים את ה'. תיקון המעשים לא בא מתוך הסתכלות על העבר אלא מתוך הבטה אל העתיד. ר' אהרן קוטלר אומר שגדרו של ראש השנה הוא "התחדשות במציאות, להיות כאדם חדש שלא נמשך לעבר. בר"ה נתן הקב"ה לאדם כח של התחדשות, כאלו היום הוא נברא ומקבל עליו את מלכות ה'. בראש השנה אנו נולדים מחדש, אנו יכולים להציב שאיפות חדשות, שאיפות גדולות ומתוך השאיפות האלו אנו מתחילים שנה חדשה ומתחילים חיים חדשים, חיים שהמלך חפץ בהם – "מלך חפץ בחיים!"

20 – ר' שבתאי סלבטיצקי מביא רעיון נפלא שמחדד את היסוד שלמדנו. התורה משרטטת לנו שתי דרכים של השפעה עצמית נדר ונזירות. לאדם יש כח לאסור על עצמו דברים בנדר ובנוסף יש דין מיוחד שאדם יכול לנדור נזירות.

לכאורה הדין המיוחד של נזירות מיותר, שהרי יכול אדם ללכת עם הכלל הרגיל של נדרים ולנדור שלא ישתה יין, לא יסתפר ולא ייטמא וממילא הוא יהיה נזיר, ואם כן מדוע התורה עושה מנזירות מצווה נפרדת? העניין הוא שנדר לא משנה את מהותו של האדם אלא מציב גדר בינו ובין הנפילה שלו, ואילו הנזירות איננה מתעסקת בפרט זה או אחר, אלא הפכת את האדם לקדוש ומרימה אותו לגבהים אחרים. הנדר עושה סייג ברור וחוצץ ביני ובין הדבר שמשפיע עליי לרעה, אבל אני נשאר עם אותו היצר הרע, אותו אגו ואתו רדיפת כבוד. על הנזיר נאמר, לעומת זאת, "קדוש יהיה לה". הנזיר לא מדבר על הנפש הבהמית אלא על הנפש האלוקית שלו. אדם יכול לחיות מאה עשרים שנה בלי לדעת שיש לו נפש אלוקית, הוא חי בשקר, הוא חושב שהוא מישהו אחר, עד שפתאום נופל לו האסימון והוא מבין שהוא כלל לא יודע מי הוא באמת. ושוב נחזור ליסוד שלמדנו היום. כדי לעשות תשובה לא מספיק לקבל החלטה בפן המעשי בלבד, אלא יש לקבל החלטה על תפנית מהותית, הגדלת השאיפות, בניית חזון רחוק וכו'...

להסיר את המכשולים בדרך

21-24 – חלק מהתהליך של הגדלת השאיפות דורש מאתנו לוותר על דברים "חשובים". בלי וויתורים כואבים "השאיפות" הם רק תפאורה חיצונית. יש שלושה כללים חשובים בבניית חזון והגשמתו: 1. להציב חזון כמה שיותר גבוה. 2. להסיר מכשולים שעומדים בדרך. 3. לא לנסות להגיע לפסגה בבת אחת אלא בהתקדמות איטית.

בסוף השיעור נדבר על הכלל השלישי אבל כעת נתמקד בכלל השני. הקושי בלשאוף רחוק אינו נעוץ בכך שהאדם צריך להשתנות בבת אחד שהרי דבר זה לא נדרש ממנו, הקושי הוא בכך שהאדם צריך לוותר על דברים שהם חלק משגרת החיים שלו. נביא דוגמא כדי להמחיש את הדברים. מנהל מוסד חינוכי החליט שכדי לקדם את המוסד צריך לעשות תפנית ולהגדיר הגדרות חדשות. בתוך צוות המורים יש מורים שמתיישרים עם ההגדרות החדשות ויש מורים שאינם מוכנים ליישר קו. ברור שכדי שהמוסד יתקדם במסלול של השאיפה החדשה על המנהל לדאוג שכל הצוות הנמצא תחתיו ילך אתו באותו מסלול ואם יש אחד שלא נמצא על המסלול הרי הוא מהווה מכשול בדרך וצריך לבדוק כיצד הוא לא יתקע את המהלך. לפעמים הפתרון להעביר אותו למוסד אחר, לפעמים הפתרון להעביר אותו לתפקיד אחר פחות משמעותי, אבל איך שלא יהיה צריך לדאוג לכך שהשאיפה לא תתקע בגללו. בפרשת השבוע יש כריתת ברית – "אתם נצבים היום כולכם...לעברך בברית ה'...ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית הזאת...כי את אשר ישנו פה עמנו היום... ואת אשר איננו פה עמנו היום. ר' ירוחם שואל מהי הברית הזו. בריתות על קיום התורה והמצוות כבר נכרתו בהר סיני ובהר חוב, אלא נראה לומר שברית זו היא על ענין ההרהורים, כלומר אין ברית זו על המעשים אלא על שורש רשע אשר בקרבנו- "שורש פורה ראש ולענה". מיד לאחר כריתת הברית נאמר "כי אתם ידעתם את אשר ישבנו בארץ מצרים ואת אשר עברנו בקרב הגוים אשר עברתם" ומפרש רש"י "לפי שראיתם האומות עובדי עבודה זרה ושמה השיא לב אחד מכם אותו ללכת אחריהם... לפיכך אני צריך להשביעכם".

התקדמות הדרגתית

כשהושע הנביא אומר "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" וכשהרמב"ם אומר "ויעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", הם לא מדברים על הצד המעשי אלא על השאיפה, זה לא קל אבל זה אפשרי. כשהתורה אומרת "לא בשמים היא ולא מעבר לים היא כי קרוב אליך הדבר מאד", אפשר לומר שהתורה מדברת על ההתקדמות האיטית המעשית וכך מצד אחד התשובה היא קלה שבקלות וגם קשה שבקשות. התשובה היא תהליך שמורכב משלושה חלקים שאיפות גבוהות, הסרת מכשולים, והתקדמות איטית ובטוחה. יש חלקים קשים ויש חלקים קלים, אבל כשעובדים בצורה נכונה כובשים יעדים, מטפסים ומתקדמים אל הפסגה. פעמים רבות אנו עומדים לפני ראש השנה באותו מקום בדיוק בו עמדנו בשנה שעברה, אם נעבוד על פי המסלול שלמדנו יתכן ושנה הבאה נהיה במקום אחר לגמרי!!!!

חברים יקרים!

כדי שהתשובה תפעל עלינו לעשות שינויים מהותיים ברמת השאיפות.
תשובה כמותית טכנית מועילה אבל לא מקדמת באמת.
שבת שלום ושנה טובה!!!

בשיעור זה פעמים רבות חזרנו והדגשנו שכדי להשתנות באמת עלינו לשאוף שאיפות גדולות ומכל מקום ההתקדמות חייבת להיות איטית, צעד אחר צעד וכמו שאומרים בעולם "לאט אבל בטוח". הבאנו בתחילת הסיכום את הפסוק מהושע "שובה ישראל עד ה' אלוקיך". ידוע המחלוקת האם "עד" הכוונה עד ועד בכלל, או עד ולא עד בכלל. הקשה הרב גלינסקי, אם כן למה לא נאמר באופן ברור "ושבת אל ה' אלוקיך"? על כך ענה הרבי שמעלקא מניקלשבורג צ"ל שאכן באו לומר לנו לשוב עד ה' אבל לא עד ועד בכלל, כלומר, אל תנסו להגיע מיד אל הפסגה, לשלמות מוחלטת ולדבקות מוחלטת! "הציבי לך ציונים שתי לבך למסילה". אמנם יש לשאוף גבוה, לתכנן את הדרך ולדעת באיזו מסילה אנו הולכים, אבל בתוך המסילה יש תמרורים, יש תחנות ביניים, בדרך אנו מתקדים לאט, הכיוון ידוע הפסגה נמצאת בראש, אבל ההתקדמות היא לאט ובטוחה. העברתי את השיעור הזה בישיבה תיכונית, כשהגעתי לחלק האחרון של השיעור הם שאלו אותי: "איך אפשר להתקדם לאט בשמירת הברית? האמת שלא ידעתי מה לענות, וכי אוכל לומר להם לשמור קצת, לשמור לאט לאט? אסור זהו!! אבל אז אחד הבחורים ענה תשובה מאד אמתית שהקסימה אותי: "תחליטו שיום אחד בשבוע אתם בטוח מצליחים". הסתכלתי עליו ורציתי לנשק אותו מרוב שמחה. כמחנכים אנו לא יכולים לומר היום תשמור ומחר אל תשמור, אבל אנחנו כן יכולים לומר "היום תשמור!!!!" מה יקרה מחר זה כבר עניין אחר, כמובן שצריך להתאמץ ולהמשיך לעלות למעלה אבל גם אם יהיה כשלון, שבע יפול צדיק וקם! ובסוף הוא יצליח לשמור את כל שבעת הימים בשבוע. כשהסתכלתי על הפנים של החברה המתוקים האלו ראיתי מעין שלוה מיוחדת, הרגשתי שהם קיבלו החלטה פנימית לעוף גבוה, הרגשתי שהם יודעים שהם לא יצליחו בבת אחת אבל הם כן יודעים שהם יצליחו!! זה נראה נצח אבל התהליך יהיה יותר מהר ממה שהם חושבים, כשנכנסים לזה נכנסים לזה, הצלחות קטנות מצטרפות ונעשות הצלחה גדולה, האדם מתמלא בשמחה פנימית הוא מתחיל לפרוס כנפיים ולהתרומם. באותה דרך נדריך נשים שמתקשות לעשות שינויים בנושא הצניעות. יש בנות ששואפות לצניעות אבל אם נאמר להם: "תזרקי את כל הבגדים מהארון, ולכי לקנות קולקציה חדשה", הם ירגישו מיואשות והשאיפה תישאר בגדר חלום. אבל אם נאמר לה שיום אחד בשבוע היא חייבת ללכת צנוע, לאט לאט היא תקבל כוחות ותכבוש את כל היעדים שהיא הציבה לעצמה.

